

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан юридичного факультету

_____ Лазур Я.В.

«_____» _____ 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ КОНФЛІКТОЛОГІЇ

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Галузь знань	D Бізнес, адміністрування та право
Спеціальність	D8 Право
Освітня програма	Право
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська

Ужгород 2025

Робоча програма навчальної дисципліни «**Основи конфліктології**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **D Бізнес, адміністрування та право** спеціальності **D8 Право** освітньої програми **Право**.

Розробники: Когут М.Г., доцент кафедри теорії та історії держави і права, к.ю.н., Переш І.С., завідувач кафедри теорії та історії держави і права, доцент, к.ю.н., доцент кафедри.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри *теорії та історії держави і права*.

протокол № 1 від 28 серпня 2025 року

Завідувач кафедри _____ Іван ПЕРЕШ

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету

протокол № 2 від 08 вересня 2025 року

Голова науково-методичної комісії _____ Павло ЧЕРЕВКО

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2025 р.

© Когут М.Г., Переш І.С., 2025 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	1-й	1-й
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,8 самостійної роботи студента – 4,2	1-й	1-й
	Лекції:	
	26	8
	Практичні (семінарські):	
	22	4
Вид підсумкового контролю: Денна форма навчання – залік	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового поточного контролю: модульна контрольна робота	Самостійна робота:	
	72	108
Форма підсумкового контролю: письмова		

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма навчальної дисципліни «**Основи конфліктології**» входить до переліку вибіркових компонентів освітньої програми Право, програми підготовки здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем «Магістр» спеціальності **D8 Право**.

Основи конфліктології – це галузь юридичної науки, що узагальнює знання про сутність конфлікту як явища правової дійсності та мистецтво прийняття правильного рішення у конфліктних ситуаціях, що виникають у ході здійснення юридичної практичної діяльності.

Основи конфліктології є навчальною дисципліною, яка розкриває загальну картину юридичної діяльності, як практичної, так і наукової та навчальної, а також систему юридичної освіти.

Знання конфліктології має важливе значення для студентів юридичних навчальних закладів, адже вони пов'язують свою подальшу професійну діяльність зі здійсненням правової роботи, якій притаманна така ознака як конфліктність юридичної практичної діяльності.

Предметом вивчення дисципліни є закони й категорії, що характеризують конфлікт як соціальне явище, як різновид соціальної поведінки та взаємодії, а також, дослідження загальних законів і закономірностей виникнення й розвитку юридичних конфліктів, а також технологій, способів, методів вирішення, запобігання та управління ними.

Метою основ конфліктології як навчальної дисципліни є розвиток та формування у студентів та слухачів готовності до професійної діяльності; ознайомити здобувачів з основними положеннями загальної теорії юридичної конфліктології, допомогти усвідомити сутність такого соціального феномену як конфлікт та значення конфліктології для майбутньої професії юриста, пізнати специфіку знань та поглядів на конфлікт, дізнатися про найвищі досягнення класичної і сучасної конфліктології, розвиток критичного мислення майбутніх фахівців права, досягнення соціокультурних основ конфлікту й вироблення на цій основі комплексу умінь і навичок професійної діяльності, підвищити методологічну і методичну підготовку майбутніх юристів до дій у конфліктних ситуаціях; засвоїти в повному обсязі навчальну програму, сформувати самостійність як особистісну рису та важливу професійну якість, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність, формування світоглядних орієнтирів та моральних засад діяльності майбутніх юристів у відповідності із високими зразками моралі і права.

Курс має **практичне спрямування**: він готує студентів до активного практичного застосування отриманих знань і умінь під час проходження практики у різних юридичних установах і організаціях та їх безпосередню підготовку до майбутньої юридичної професійної діяльності.

Завданнями основ конфліктології є: формування у студентів уявлення про ефективні людські взаємовідносини; оволодіння практичними навичками врегулювання та розв'язання конфліктів різних рівнів; розвиток умінь студентів аналізувати та контролювати конфліктну ситуацію, позитивно сприймати конфлікт і прагматично його використовувати у діловій, професійній та особистісній сферах життя; підвищення рівня конфліктної компетенції майбутніх юристів (правознавців) за допомогою набуття спеціальної підготовки у галузі керування конфліктами різних рівнів; оволодіння методами структурного аналізу конфліктної ситуації; формування вмінь організації та проведення переговорів з установкою на співпрацю, надання посередницьких послуг; оволодіння засобами діагностики та профілактики конфліктної ситуації; формування навичок заходів підвищення компетентності в аналізі та розв'язанні конфліктів для різних колективів та особистостей, заохочення студентів до активної роботи в обговоренні питань з юридичної конфліктології; прищеплення їм навичок творчо мислити, самостійно формулювати, викладати та аргументувати свої думки; вироблення у студентів здатності зв'язувати теоретичні положення юридичної конфліктології з вимогами повсякденної юридичної практики; формування у студентів здібностей перетворення одержаних знань в

повсякденну правомірну поведінку, застосовувати їх при вирішенні юридично значимих життєвих ситуацій.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК 1).
- Здатність до адаптації та дії в новій ситуації (ЗК 4).
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК 6).
- Здатність приймати обґрунтовані рішення (ЗК 7).
- Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності) (ЗК 8).
- Здатність працювати в міжнародному контексті (ЗК 9).

Фахові компетентності спеціальності:

- Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності (СК 1).
- Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні (СК 7).
- Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів (СК 8).
- Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності (СК 9).
- Здатністю ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування (СК 10).
- Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів (СК 11).
- Здатність розвивати та утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника (СК 12).
- Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією (СК 13).

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Основи конфліктології**» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 1 Філософія права

ОК 2 Практика нормотворення та правореалізації

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми **Д 8 Право**, вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (РН):

Програмні результати навчання	Шифр РН
Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти	РН 1

розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.	
Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.	PH 6
Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.	PH 7
Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.	PH 11
Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.	PH 14
Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування.	PH 15
Брати продуктивну участь у розробці проєктів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.	PH 16
Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.	PH 17

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Основи конфліктології**»:

Очікувані результати навчання	Шифр PH
Вміння проаналізувати правову природу конфлікту, оцінити його причини та передбачувані наслідки, методи їх вирішення і запобігання їх виникненню	PH 1
Вміння обґрунтовувати свою правову позицію в різних конфліктах, формувати аргументи для виконання повноважень посередництва (медіації), вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи своїх опонентів чи представників сторін	PH 6
Здатність аргументовано дискутувати при складних конфліктах на стадії інциденту та загострення для вирішення правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.	PH 7
Вміти використовувати передові знання і сучасні методики у процесі формування нових методів правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції у вирішенні конфліктів.	PH 11
Вміння обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях конфлікту у процесі правозастосування.	PH 14
Вміти застосовувати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій медіаторів, адвокатів, юрисконсультів та інших представників юридичних професій, які виконують функцію посередництва.	PH 15
Брати продуктивну участь у розробці проєктів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини в питаннях вирішення юридичних конфліктів різних рівнів.	PH 16
Вміння інтегрувати необхідні знання щодо порядку аналізу та вирішення конфлікту та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.	PH 17

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: виступи на практичних заняттях; виконання індивідуальних та групових теоретико-прикладних завдань під час аудиторних занять (написання есе, проведення колоквиуму) та самостійної роботи студента; виконання тестових завдань, а також модульних контрольних робіт; залік / іспит.

Методи навчання: пошуковий метод; пояснювально-ілюстративний метод; метод мозкового штурму; метод проблемного викладу; дослідницький метод; робота в малих групах тощо. Самостійна робота, зокрема, включає: вивчення теоретичних аспектів, що стосуються навчальної дисципліни «Основи конфліктології» насамперед на основі прослуханого лекційного матеріалу; поглиблене вивчення окремих питань передбачених тем (дослідження наукової літератури на задану тему та пошук додаткової інформації, в тому числі правозастосовного характеру); підготовку до семінарських занять; узагальнення вивченого матеріалу перед заліком / іспитом, тощо.

Аудиторна та самостійна робота студента забезпечується всіма необхідними навчально-методичними засобами, задля належного вивчення навчальної дисципліни чи окремої її теми, а саме: підручниками, навчальними та навчально-методичними посібниками, методичними рекомендаціями, конспектами лекцій, науковою літературою та періодичними виданнями. Вивчення дисципліни включає в собі й дистанційну організацію навчання, зокрема, в системі Moodle та за допомогою платформ Google (Google Meet, Classroom тощо).

Лекційні заняття передбачають викладення теоретичного матеріалу безпосередньо викладачем. Лекції охоплюють основний матеріал навчальної дисципліни.

Практичне заняття – це форма навчального заняття, на якому студентами вивчаються попередньо визначені теми навчальної дисципліни шляхом відповідей на питання викладача. Така форма навчання спрямована на формування у студента практичних навичок застосування теоретичних знань та діючого законодавства при вирішенні практичних завдань. Викладачем організується дискусія з проблемних питань теорії та практики кримінального права. Викладачем оцінюються виступи студентів, їх участь у дискусії, знання та вміння відстоювати свою позицію.

Самостійна робота студентів є складовою навчального процесу, основним засобом опанування навчального матеріалу у позааудиторний час. Мета самостійної роботи – засвоїти в повному обсязі навчальну програму і сформувані самостійність як важливу професійну якість, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність. Завдання самостійної роботи студентів з дисципліни – засвоєння, закріплення та систематизація відповідних теоретичних знань, а також їх застосування при виконанні практичних завдань. Самостійна робота студентів забезпечує їх підготовку до поточних аудиторних занять. До основних форм самостійної роботи студентів належать такі: опрацювання прослуханого лекційного матеріалу, рекомендованих нормативних актів та літератури; вивчення та конспектування питань, передбачених для самостійного опрацювання; підготовка до семінарських занять; підготовка до різних форм поточного контролю; підготовка до модульної контрольної роботи.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів: рівень знань; володіння понятійно-категорійним апаратом; вміння узагальнювати набуті знання за окремими темами та вміння робити обґрунтовані висновки, наявність навичок і прийомів виконання практичних завдань тощо.

Консультація – це одна з форм навчального заняття. Консультації поділяються на групові та індивідуальні. За змістом – тематичні та передекзаменаційні. Консультації не повинні розглядатися як додаткові заняття чи підміняти їх. Студент може отримати консультацію, коли

в нього з'явиться необхідність, подати індивідуальну заяву викладачеві. Студентів, які отримали незадовільну оцінку, слабо засвоюють учбовий матеріал, викладач може викликати на консультацію і за необхідності провести з ними додаткові заняття. Консультації проводять викладачі, які ведуть лекційні курси, а також завідувачі кафедр. Форми проведення консультацій різноманітні. Найбільш поширена форма «запитання – відповідь», коли студенти задають питання, а викладачі відповідають на них. Інколи консультації проводяться у вигляді бесіди викладача зі студентами з питань, які розглядаються.

Матеріал курсу «Основи конфліктології» передбачений робочим планом для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль разом з матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять.

Система оцінювання результатів навчання студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні та семінарські заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання результатів навчання здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою, яке включає:

- поточний контроль, що здійснюється протягом навчання студента під час проведення лекційних та семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (мінімальна кількість балів, що надає студенту можливість скласти залік / іспит – 35 балів);

- модульний контроль, що проводиться після вивчення матеріалу відповідної частини дисципліни – змістового модуля, з врахуванням результатів поточного контролю;

- підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового заліку / іспиту, відповідно до графіку навчального процесу.

Форма підсумкового семестрового контролю – залік / іспит.

Поточний контроль з навчальної дисципліни «Основи конфліктології» проводиться в таких формах: активна робота на лекційних та семінарських заняттях (зокрема, активна участь у дискусії та презентації матеріалу), написання есе та інших видів реферативних робіт, тестування, колоквиум тощо.

Методи поточного контролю: усний та письмовий.

Форма модульного контролю: написання модульної контрольної роботи, включаючи описові завдання, а також тести.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів: рівень знань; володіння понятійно-категорійним апаратом; вміння узагальнювати набуті знання за окремими темами та вміння робити обґрунтовані висновки, наявність навичок і прийомів виконання практичних завдань тощо.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5		50	100
10	10	10	10	10			

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T6	T7	T8	T9	T10		50	100
10	10	10	10	10			

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	50	5	50
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом	6	100	6	100

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються студенти, підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Студент, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (менше 35 балів), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю покращити цю оцінку. Без такого покращання він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

Переведення даних із 100-бальної шкали оцінювання у 5-бальну здійснюється в такому порядку:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Порядок оцінювання знань студента за результатами залік/екзамену:

Оцінка відмінно (A) виставляється, коли здобувач дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання здобувач застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка добре (B) виставляється здобувачу, який повністю розкрив теоретичні питання на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних завдань здобувач застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка добре (C) виставляється здобувачу, який повністю розкрив теоретичні питання, а програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичні завдання виконані в цілому правильно, але мають місце окремі неточності.

Оцінка задовільно (D) виставляється, коли здобувач розкрив теоретичні питання, проте при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається помилок через недостатнє розуміння програмного матеріалу. Оцінка задовільно (E) виставляється, коли здобувач не повністю розкрив теоретичні питання, відповідь містить суттєві помилки. При виконанні практичних завдань здобувач припускається значних помилок, а виконання завдань викликає значні труднощі у здобувача.

Оцінка незадовільно (FX) виставляється здобувачу, який не розкрив теоретичні питання і не може виконати практичні завдання. Як правило, такий здобувач виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.

Оцінка незадовільно (F) виставляється здобувачу, який не виконав навчальну програму або якийсь елемент її складової, має фрагментарні знання, які не дозволяють розкрити теоретичні питання і виконати практичні завдання. Такий здобувач не може викласти свою думку навіть на елементарному рівні.

За результатами контролю знань здобувачу дозволяється виставлення екзаменаційної оцінки (без підсумкового іспиту) – «відмінно», «добре» та «задовільно». здобувач має право підвищити оцінку, складаючи іспит.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальна теорія конфлікту. Юридичний конфлікт феномен правової дійсності.	Конфліктологія як наука та навчальна дисципліна. Конфлікт як соціальний феномен.
	Юридична конфліктологія як наука і навчальна дисципліна. Методологічні засади юридичної конфліктології.
	Юридичний конфлікт як різновид соціального конфлікту. Поняття й аналітика юридичного конфлікту
	Типологія та класифікація юридичних конфліктів. Сфери розгортання юридичних конфліктів.
Модуль 2. Конфлікти в просторі юридичної комунікації. Методи подпання та управління юридичними конфліктами.	Характеристика окремих видів юридичних конфліктів.
	Соціально-правові технології попередження юридичних конфліктів. Управління конфліктами.
	Теорія та практика вирішення юридичних конфліктів. Юридичні способи розв'язання конфліктів.
	Окремі аспекти вирішення та попередження юридичних конфліктів
	Особистість правника (юриста) в умовах конфлікту.
	Технології ефективного спілкування та раціональної поведінки юриста в конфлікті

6.2.1 Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 120					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
Змістовий модуль 1. Загальна теорія конфлікту. Юридичний конфлікт феномен правової дійсності.						
Тема 1. Конфліктологія як наука та навчальна дисципліна. Конфлікт як соціальний феномен.	12	4				8
Тема 2. Юридична конфліктологія як наука і навчальна дисципліна. Методологічні засади юридичної конфліктології.	11	2	2			7
Тема 3. Юридичний конфлікт як різновид соціального конфлікту. Поняття й аналітика юридичного конфлікту	14	2	4			8
Тема 4. Типологія та класифікація юридичних конфліктів. Сфери розгортання юридичних конфліктів.	15	4	4			7
Всього годин за змістовий модуль 1	52	12	10			30
Змістовий модуль 2. Загальна характеристика та професійні особливості окремих видів юридичної професії						

Тема 5. Характеристика окремих видів юридичних конфліктів.	11	2	2			7
Тема 6. Соціально-правові технології попередження юридичних конфліктів. Управління конфліктами.	11	2	2			7
Тема 7. Теорія та практика вирішення юридичних конфліктів. Юридичні способи розв'язання конфліктів.	13	4	2			7
Тема 8. Окремі аспекти вирішення та попередження юридичних конфліктів	11	2	2			7
Тема 9. Особистість правника (юриста) в умовах конфлікту.	11	2	2			7
Тема 10. Технології ефективного спілкування та раціональної поведінки юриста в конфлікті	11	2	2			7
Всього годин за змістовий модуль 2	68	14	12			42
Усього годин	120	26	22			72

6.2.2 Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 120					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
Тема 1. Конфліктологія як наука та навчальна дисципліна. Конфлікт як соціальний феномен.	11	1	-			10
Тема 2. Юридична конфліктологія як наука і навчальна дисципліна. Методологічні засади юридичної конфліктології.	12	1	-			11
Тема 3. Юридичний конфлікт як різновид соціального конфлікту. Поняття й аналітика юридичного конфлікту	12	1	-			11
Тема 4. Типологія та класифікація юридичних конфліктів. Сфери розгортання юридичних конфліктів.	12	1	-			11
Тема 5. Характеристика окремих видів юридичних конфліктів.	12	-	1			11
Тема 6. Соціально-правові технології попередження юридичних конфліктів. Управління конфліктами.	12	1	1			10
Тема 7. Теорія та практика вирішення юридичних конфліктів. Юридичні способи розв'язання конфліктів.	12	1	-			11
Тема 8. Окремі аспекти вирішення та попередження юридичних конфліктів	12	-	1			11
Тема 9. Особистість правника (юриста) в умовах конфлікту.	12	1	-			11
Тема 10. Технології ефективного спілкування та раціональної поведінки юриста в конфлікті	13	1	1			11

Усього годин	120	8	4	108
---------------------	------------	----------	----------	------------

6.3. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Юридична конфліктологія як наука і навчальна дисципліна. Методологічні засади юридичної конфліктології	2	-
2	Юридичний конфлікт як різновид соціального конфлікту. Поняття й аналітика юридичного конфлікту	4	-
3	Типологія та класифікація юридичних конфліктів. Сфери розгортання юридичних конфліктів.	4	-
4	Характеристика окремих видів юридичних конфліктів.	2	1
5	Соціально-правові технології попередження юридичних конфліктів. Управління конфліктами.	2	1
6	Теорія та практика вирішення юридичних конфліктів. Юридичні способи розв'язання конфліктів.	2	-
7	Окремі аспекти вирішення та попередження юридичних конфліктів	2	1
8	Особистість правника (юриста) в умовах конфлікту.	2	-
9	Технології ефективного спілкування та раціональної поведінки юриста в конфлікті	2	1
Разом		22	4

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Конфліктологія як наука та навчальна дисципліна. Конфлікт як соціальний феномен.	8	10
2	Юридична конфліктологія як наука і навчальна дисципліна. Методологічні засади юридичної конфліктології.	7	11
3	Юридичний конфлікт як різновид соціального конфлікту. Поняття й аналітика юридичного конфлікту	8	11
4	Типологія та класифікація юридичних конфліктів. Сфери розгортання юридичних конфліктів.	7	11
5	Характеристика окремих видів юридичних конфліктів.	7	11
6	Соціально-правові технології попередження юридичних конфліктів. Управління конфліктами.	7	10
7	Теорія та практика вирішення юридичних конфліктів. Юридичні способи розв'язання конфліктів.	7	11
8	Окремі аспекти вирішення та попередження юридичних конфліктів	7	11
9	Особистість правника (юриста) в умовах конфлікту.	7	11
10	Технології ефективного спілкування та раціональної поведінки юриста в конфлікті	7	11
Разом		22	72

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби – персональні комп'ютери, мультимедійний проектор.

Програмне забезпечення – пакет Microsoft Office, сайт електронного навчання ДВНЗ «УжНУ», платформа «MOODLE», додаток GOOGLE MEET, корпоративна електронна адреса на домені UZHNU.EDU.UA.

8. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Конфліктологія як наука та навчальна дисципліна: поняття та загальна характеристика.
2. Поняття конфлікту, його сутність та функції.
3. Аналітика конфлікту.
4. Рушійні сили та мотивація конфлікту.
5. Структура конфлікту.
6. Визначення основних структурних елементів конфлікту.
7. Поняття конфліктної ситуації.
8. Сприйняття конфліктної ситуації.
9. Соціальне напруження.
10. Вплив соціального напруження на поведінку.
11. Напруження та соціальні суперечності.
12. Причини конфліктів.
13. Конфліктні інтереси.
14. Динаміка конфлікту.
15. Предмет, завдання та сучасні проблеми юридичної конфліктології як міждисциплінарної галузі знань.
16. Специфіка та поняття юридичного конфлікту.
17. Структура та елементи юридичного конфлікту.
18. Динаміка юридичного конфлікту.
19. Типологія юридичного конфлікту.
20. Фінал юридичного конфлікту.
21. Форми завершення юридичного конфлікту.
22. Учасники юридичного конфлікту.
23. Позиція учасника юридичного конфлікту.
24. Класифікація юридичного конфлікту за галузями права.
25. Класифікація юридичного конфлікту за природою належних правових норм.
26. Класифікація юридичного конфлікту за системою державних правозастосовних органів.
27. Конфлікти в нормативно-правовій сфері.
28. Юридичні конфлікти в господарських відносинах.
29. Юридичні конфлікти в комерційних відносинах.
30. Юридичні конфлікти у фінансових відносинах.
31. Юридичні аспекти екологічних конфліктів.
32. Трудові конфлікти.
33. Кримінальні конфлікти.
34. Кримінально-процесуальні конфлікти.
35. Процесуальний конфлікт як система правовідносин.
36. Виникнення та розвиток конфлікту залежно від позиції учасників процесу.
37. Юридичні аспекти міжнародних конфліктів.
38. Взаємодія міжнародних конфліктів та міжнародного права.
39. Консенсус у правовій сфері як вирішення конфлікту.
40. Вирішення та попередження конфлікту в системі розподілу влад.
41. Конфлікт на парламентському рівні та підходи до його розв'язання.

42. Конфлікт у конституційному правосудді.
43. Конфлікт у цивільному судочинстві.
44. Конфлікт у господарському судочинстві.
45. Конфлікт у кримінальному судочинстві.
46. Конфлікт міжнародно-правових процедур.
47. Загальний зміст управління конфліктом: прогнозування, запобігання, стимулювання, регулювання та розв'язання.
48. Шляхи запобігання конфлікту. Вимушені та превентивні форми запобігання конфлікту.
49. Стимулювання конфлікту, його форми та засоби.
50. Технології регулювання конфлікту: інформаційні, комунікативні, соціально-психологічні, організаційні.
51. Передумови, форми та засоби розв'язання конфліктів.
52. Усунення причин юридичних конфліктів на загальносоціальному та психологічному рівнях, запобігання міжособовим кримінальним конфліктам.
53. Методи підтримки співробітництва в юридичному конфлікті: згода, практична емпатія, збереження репутації, взаємодоповнення виключення соціальної дискримінації.
54. Судовий контроль за розслідуванням як форма розв'язання конфлікту.
55. Запобігання та подолання процесуального конфлікту.
56. Форми та механізми розв'язання конфлікту.
57. Тлумачення Конституції як розв'язання конституційного конфлікту.
58. Гармонізація правових актів як запобігання юридичним конфліктам: поняття та способи.
59. Квасіюридичні методи розв'язання юридичних конфліктів: неформальний арбітраж.
60. Квасіюридичні методи розв'язання юридичних конфліктів: посередництво.
61. Квасіюридичні методи розв'язання юридичних конфліктів: нейтральний слухач.
62. Квасіюридичні методи розв'язання юридичних конфліктів: співдія.
63. Квасіюридичні методи розв'язання юридичних конфліктів: змішані способи.
64. Квасіюридичні методи розв'язання юридичних конфліктів: двохколієний підхід.
65. Психологічні особливості особистості в умовах юридичного конфлікту.
66. Комунікативні здібності в умовах юридичного конфлікту.
67. Урахування особливостей темпераменту в конфліктній ситуації.
68. Екстраверти та інтроверти в умовах юридичного конфлікту.
69. Мобільність та ригідність в умовах юридичного конфлікту.
70. Моделі поведінки особистості у практиці розв'язання юридичного конфлікту та їх характеристика.
71. Стратегії поведінки особистості у практиці розв'язання юридичного конфлікту (примус, відхід, уступка, компроміс, співробітництво).
72. Психологічні властивості міжособистісних відносин у юридичному конфлікті (симпатії-антипатії, взаємовплив, співпереживання, взаєморозуміння).
73. Типи конфліктних особистостей.
74. Конфліктна особистість демонстративного, ригідного, некерованого, педантичного та "безконфліктного" типів.
75. Застосування теорії акцентуації особистості (К. Леонгард, А. Є. Лічко) у практиці розв'язання юридичного конфлікту.
76. Психологічний захист особистості в ситуації юридичного конфлікту.
77. Психологічний вплив на елементи юридичного конфлікту: учасники, мотиви поведінки, об'єкти, сили та засоби протидії.
78. Моделі та стратегії поведінки особистості в ситуації юридичного конфлікту, їх характеристика.
79. Характеристика комунікативного, інтерактивного та перцептивного аспектів спілкування юриста в конфліктній ситуації.
80. Правила та норми спілкування в умовах юридичного конфлікту.
81. Використання юристом невербальних засобів спілкування в конфліктній ситуації.

82. Соціально-психологічна характеристика конфліктів у діяльності юристів (внутрішньоособистісні, міжособистісні, групові).
83. Технології раціональної поведінки юриста в умовах конфлікту.
84. Забезпечення конструктивної поведінки сторін юридичного конфлікту.
85. Застосування юристом способів психологічної корекції та самоконтролю емоцій у ситуації конфлікту.
86. Фази переговорного процесу з розв'язання юридичних конфліктів.
87. Моделі поведінки сторін, маніпулятивні технології у практиці розв'язання юридичного конфлікту.
88. Технології стратегій і тактик у практиці розв'язання юридичного конфлікту.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Арефнія С.В. Психологічні засоби профілактики та корекції професійного вигорання державних службовців законодавчого органу влади: дис. ... канд. психолог. наук: 19.00.10. Київ, 2018. 249 с.
2. Аронов Я. Професійн культура юриста та її значення у юридичній практиці: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Вищий навчальний заклад «Університет економіки і права «КРОК». Київ, 2020. 223 с.
3. Бобровник С. В. Структурна характеристика правового конфлікту. *Право України*. 2015. №1. С. 93-98.
4. Важеніна І. Л. Основні аспекти викладання навчальної дисципліни «Основи конфліктології» для майбутніх бакалаврів з управління інноваційною діяльністю // Слово і справа Антона Макаренка: український та європейський контексти: матеріали XXII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 16-17 березня 2023 р.). «Управлінська майстерність керівника закладу освіти», «Управління проектами у сфері науки, освіти, інновацій та інформатизації», «Управління інноваційною діяльністю в освіті та у виробництві» : матеріали Всеукр. наук.-практ. семінарів (м. Полтава, 16-17 березня 2023 р.) / за заг. ред. М. В. Гриньової. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2023. С. 132-134.
5. Васильєв С.В., Васильєва І.Г. Переговори як альтернативний спосіб вирішення цивільних спорів: питання теорії. *Цивілістична процесуальна думка*. 2016. №2. С. 26-30.

Допоміжна література:

1. Величко К. Ю., Чапаєв М. С. «М'яка сила» дипломатії як шлях до вирішення міжнародних конфліктів. Фінансова архітектоніка та сценарії конкурентних моделей розвитку: тези доповідей Міжнар. наук.-практ. конф., 17 листопада 2023 р. Держ. біотехнологічний ун-т. Харків, 2023. С. 277-279.
2. Виговська О. Теорія та практика міжнародних переговорів: навч.- метод. посіб. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2023. 220с
3. Герасіна Л.М., Панов М.І. Проблеми правої конфліктології: феноменологічний, гносеологічний та праксеологічний аналіз: Монографія. Харків: Право, 2018. 112 с.
4. Демків Р.Я. Медіація як сучасний спосіб вирішення спорів у цивільному процесі України. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. №1. С. 58-60.
5. Європейські та міжнародні стандарти у сфері судочинства, Київ, 2015. 708 с.
6. Єрмоєнко Г.В., Кисельова Т.С. Медіація в Україні: щодо необхідності нормативно-правового регулювання. *Міждисциплінарні гуманітарні студії*. Вип 2. 2015. С. 45-52.
7. Івашкевич І.В. Психологічні чинники становлення професійної компетентності майбутніх юристів: дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07 / Рівненський державний гуманітарний університет. Рівне, 2017. 228 с.

8. Йосипенко С.Т. Принципи медіації у приватно-правових відносинах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2015. Вип.35 (1.1). С. 130-133.
9. Кацавець Р. С. Професійна етика юристів. Навч. посібник. Київ: Алерта, 2017. 148 с.
10. Кацавець Р.С. Риторична культура юристів. *Dictum factum*. № 2. 2018. С.65-71.
11. Ковчина І., Панченко М. Теоретичні засади ведення переговорів та психологічні особливості уникнення партнерами конфліктів у міжнародних взаємодіях. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 12. Психологічні науки*. Випуск 19 (64). 2022. С.23-33
12. Конфлікти в суспільствах, що трансформуються. *Збірник наукових статей (за матеріалами XI Харківських політологічних читань)*. Харків.: «Право», 2016. 196 с.
13. Красіловська З. В. Альтернативні способи вирішення спорів: класифікація, принципи, джерела. *Актуальні проблеми державного управління: зб. наук. пр.* Одеса: ОРІДУ НАДУ. 2015. №1 (60). С. 25-28.
14. Ліщук-Торчинська Т., Кузьмук О. Постаць ідеального депутата Верховної Ради України як об'єкт аналізу й предмет обговорення. *Соціологічні студії*. 2019. № 2(15). С. 74–81.
15. Луцишин, Г. І. Конфліктологія та теорія переговорів: навчальний посібник. М-во освіти і науки України, Нац. ун-т "Львів. політехніка". 2015. 199 с.
16. Лясковець О.В. Окремі напрями формування морально-правової культури юриста. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Випуск 3–2. Том 1. 2015. С. 88–91.
17. Мартинюк Г. Ф. Причини виникнення конфліктів в системі державного управління та шляхи їх вирішення. *Стратегія і тактика державного управління*. Рівне. 2020. №1-2. С. 18–26.
18. Марченко О. В. Комунікативна культура юриста: навчальний посібник. Дніпропетровськ: «Інновація», 2015. 200 с.
19. Медіація у професійній діяльності юриста: підручник / авт.. колектив: Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса: «Екологія». 2019. 456 с.
20. Міжнародна переговори та конфліктологія: навчально-методичний посіб. з дисц. для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спец. 292 Міжнародні економічні відносини ОПП Міжнародна економіка; уклад. К. Ю. Величко. Харків: ДБТУ, 2024. 112 с.
21. Олійник Н.Ю. Теоретичні основи прийняття організаційно-управлінських рішень в контексті етики. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. Економічні науки. 2017. Випуск 12. Т.2. С. 56 – 63.
22. Паламарчук Г. Проблематичність застосування механізмів раннього попередження міжнародних конфліктів на прикладі діяльності ОБСЄ. *Міжнародні конфлікти у сучасному світі: від регіонального протистояння 104 до глобального суперництва: матеріали Міжнар. наук. конф., м. Львів, 16 груд.2022р.* Львів, 2022. С. 71-74.
23. Парламентська етика в Україні. Реалії, потреби, перспективи. За матеріалами дослідження Центру досліджень армії, конверсії та роззброєння та Інституту соціальних технологій «Соціополіс» / за заг. ред. Ірини Суислової, Філіпа Флурі, Валентина Бадріака. 2017 рік. Женева – Київ. URL: https://www.dcaf.ch/sites/default/files/publications/documents/Parliamentary-Ethics-Ukraine_UKR.pdf
24. Партико Н.В. Психологія конфліктів: навч. посіб. Львів: Львівська політехніка, 2019. 132 с.
25. Професійна етика юриста : навчально-методичний посібник (у схемах) / за наук. ред. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 108 с.

26. Професійна комунікативна підготовка майбутніх юристів: теорія і практика: монографія / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України. Суми, 2015. 324 с.
27. Сущенко В. М. Європейські та міжнародні стандарти правничої професії в контексті функціонування правової системи України. *Наукові Записки НаУКМА*. Юридичні науки. 2016. Том 181. С. 22–25.
28. Трофименко А. В., Константинова Ю.В. Конфліктологія та теорія переговорів : навчальний посібник. Маріуполь : МДУ, 2020. 375 с.
29. Яворська Г.Х. Етична культура юриста у професійній діяльності. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*: зб. наук. пр. 2017. № 4. С. 109-112.
30. Ясна І. Пост сучасні соціальні конфлікти: спроби концептуалізації. *Філософська думка*. 2016. № 4. С. 104-117.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. <http://www.portal.rada.gov.ua> - офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
2. <http://www.president.gov.ua> - офіційний веб-сайт Президента України.
3. <http://www.kmu.gov.ua> - офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.
4. <http://www.court.gov.ua> - офіційний веб портал судової влади в Україні.
5. <https://supreme.court.gov.ua> - офіційний веб-сайт Верховного Суду України.
6. <http://www.ccu.gov.ua/> - офіційний веб-сайт Конституційного суду України.
7. <https://www.npu.gov.ua/> - офіційний веб-сайт Національної поліції України.
8. <http://www.nbuv.gov.ua> - Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського.
9. <http://www.catalogue.nplu.org> - Національна парламентська бібліотека України.